СВОБОДА
LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Рôкъ VII. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 16-го Марця 1899. | Число 11.

Календарь.

Марць.		
16	Ч.	Герасима. Юліяніи
17	П.	Конона. Евлогія
18	С.	42 мученик.
19	Н.	1. ПОСТА. Ефрема
20	П.	Ѳеофилакта
21	В.	40 мучениковъ
22	С.	Кодрата, Кипріяна

Змѣстъ

Справы „Союза." — Въ чôмъ повинни мы засмакувати? — Вѣсти въ Канады. — Вѣсти изъ старого краю — Новинки. — Фейлетонъ: Дѣточій театръ. — Стихъ: Пробудженє руского робôтника. — Оголошеня.

УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Mr. Kond. Kotanczyk
Box 127
SHAMOKIN, PA.

И увѣдомлять секретара пôдъ адресою:

Rev. Antony Bonczewsky
10 May Str.
ANSONIA, Conn.

СПРАВЫ „Р.Н. СОЮЗА"

Справозданє касове „Союза" за мѣсяць лютый 1899 р.

McAdoo, Pa. Бр. Покр. Пр. Бог. (за сѣчень)	$52.33
Simpson, Pa. Бр. св. Вас. Велик. (за сѣчень)	18.00
Waterbury, Conn. члены	16.10
Jessup, Pa. Бр. св. АА. Петра и Павла	10.40
Cleveland, O. Сѣракъ М.	2.00
St. Louis, Mo. Бр. св. Арх Михаила	19.85
Shenandoah, Pa. Бр. св. Арх. Михаила	33.00
Pittsburg, Pa. Бр. св. О. Николая	97.30
Jersey City, N. J. Смій Никола и Григорій	3.00
Sayre, Pa. Бр. Благовѣщ. Пр. Богородицѣ	6.68
Mt. Carmel, Pa. Бр. св. Димитрія	30.00
Бр. св. АА. Пет. и Пав.	28.50
Centralia, Pa. члены	6.00
Priceburg, Pa. Бр. св. Василія В.	30.00
Yonkers, N. Y. члены	23.90
Homestead, Pa. Бр. св. Арх. Михаила	13.17
Edwardsdale, Pa. члены	9.60
West Pawlet, Vt. члены	5.50
Chicago, Ill. Куриловъ М.	2.50
Trauger, Pa. члены	7.50
Jersey City, N. J. члены	69.30
Shamokin, Pa. Бр. св. Йосифа	7.34
Olyphant, Pa. Бр. св. Іоана Хр.	95.75
Ansonia, Conn. Бр. св. АА. Петра и Павла	19.50
Troy, N. Y Бр. св. О. Николая	11.59
Lansford, Pa. Бр. Рожд. Пр. Богородицѣ	48.27
Rendham, Pa. Басалиґа Г.	2.00
Cross Eork, Pa. члены	4.50
Rock Springs, Wyo. члены	8.60
N. Tonawanda, N. Y. Высовскій Мих.	2.00
Simpson, Pa. Бр. св. Василія В.	16.60
Shamokin, Pa. Бр. св. Кир. и Метод.	77.00
Барна Семанъ	3.00
Perryopolis, Pa. члены	6.25
Watervliet, N. Y. Волкъ Федоръ	1.00
Разомъ	$788.03

Станъ касы „Р. Н. С." зъ днемъ 28. лютого б. р. представляе ся тамъ:

а) фондъ желѣзн.	$3572.33
б) „ розпор.	2975.96
в) депозиты	304.05
Сума	$6852.34

Рахунокъ за третый квартал б. р. адм. т. е. за грудень, сѣчень и лютый есть такій:

Доходъ	$2547.41
Розходъ	2034.68
Чистый доходъ	$512.73
Фондъ желѣзный взбольшивъ ся о	$509.46

Въ другôй половинѣ мѣсяця лютого с. р. приступили до „Р.Н. Союза" слѣдуючй новй члены:

	Число въ гол. книзѣ:
Olyphant, Pa.	
32. Вôльха Андрей	1070
33. Томашкевичъ П.	1280
34. Фекула Анна	1280
35. Смолей Яцко	1281
36. „ Юлія	1281
37. „ Анна	1282
38. „ Югаска	1282
Lansford, Pa.	
39. Козяръ Захаръ	1283
Rock Springs, Wyo.	
40. Бобаликъ Василь	1283
Mayfield, Pa.	
41. Сабатъ Дмитро	862
Simpson, Pa.	
42. Бохняшъ Йосифъ	1284
Watervliet, N. Y.	
43. Волкъ Федоръ	1284
St. Clair, Pa.	
44. Куни Марія	1285
45. „ Иванъ	1285
46. Ґавайда Петро	1286

Въ третôмъ кварталѣ б. р. адм. приступило новыхъ членôвъ разомъ **290**, зъ того дѣтей **86**. — Отже видко, що нашимъ людямъ трудно чогось зрозумѣти те, що нашъ грôшъ пôвиненъ зôставати въ власныхъ рукахъ, а не въ чужихъ.

Ант. Бончевскій
секретарь.

Въ чôмъ повинни мы засмакувати?

Загально говорять, що про людскій смакъ не треба перечити ся, бо вôнъ у людей рôжнородный. Оденъ любить се, другому смакуе що инше, а навѣть декотрй чудують ся надъ другими людьми, якъ они можуть ѣсти або одягатись въ те, чого они або не мають або не любять. Оно такъ говорять лишь, що про людскій смакъ не треба перечитись а навѣть можь чути деколи такй слова: „Якъ вôнъ може ту страву ѣсти, я бы не покушавъ того за жаднй грошѣ", але коли чоловѣкъ або знайдесь въ такихъ обставинахъ, що мусить те ѣсти, чого перше не любивъ, о дягатись въ немилу собѣ передше одежу, або самъ наломить себе до немилои собѣ одежи або стравы, счасомъ звыкне а иноды те, що ему передше не смакувало, опôсля стане смачнымъ. Та такъ оно водить ся зъ стравами и одягами и намъ про те байдуже, хто що любить а що нѣ, бо-жь и справдѣ люде рôжнять ся въ тôмъ взглядѣ дуже, але въ однôмъ годить ся бôльша половина тямучихъ людей, що въ читаню книжокъ и газетъ можна засмакувати такъ сильно и зъ такою пристрастю хопитись за тое, що та привычка стае щоденною насущною потребою, безъ котрои чоловѣкъ не годенъ жити, якъ не втне такои штуки, щобъ жити безъ ѣдженя и питя.

А може мы неправду кажемо? Єсли такъ, то подивѣть ся, люде добрй, навкруги себе а побачите, що не циганимо. Такихъ людей богато и они становлять найбôльше число на свѣтѣ, котрй годять ся въ смаку.

Русины въ Америцѣ вже не въ однôмъ засмакували, о не одну привычку перепяли вôдъ Анґлікôвъ, може навѣть ихъ перевысшили въ тôй привычцѣ, але засмакувати въ читаню чомусь ще не спромогли ся. Богато зъ нихъ не знае читати анѣ писати по жадному, иншй хочь и знають трохи тои штуки, то призабувають, бо нѣчо не читають, а лишь горсточка такихъ въ порôвнаню до всѣхъ руских еміґрантôвъ въ Америцѣ, для котрыхъ читане книжочокъ и газеты стало́сь щоденною потребою.

Може бути, що тй, котрй нѣчо не читають, не мали случайности, не мали товчка, щобъ ихъ попхнути на такій смакъ, але намъ выдае ся, що на кождôй рускôй кольоніи найдесь кôлькохъ щирыхъ людей, котрй взялись бы за те дѣло и розпродажею книжочокъ и газеты розбудили до того заинтересоване мѣжь людьми.

Зачуваемо за розличного рода балѣ, представленя, и такй иншй забавы, котрй не мало причиняють ся до розвою культурного людей, чи-жь по при тôмъ не мôгъ бы выступити хтось зъ проворнѣйшихъ и пôднести нашй гадки, заохотити до читаня и сейчасъ тыцьнути кождому книжку або газету въ руки (розумѣесь за грошѣ)? Адже-жь кождый зъ насъ бачить, що мы не жиемо въ однôмъ мѣсци, де-бъ могли всѣ разомъ зôйти ся и побесѣдувати про свою долю, а розкиненй по безмежныхъ просторахъ Америки, розсыпанй купками а такй гурты не може зъ собою лучити живе слово, а друковане, то есть книжка и газета. Богато зробить такій чоловѣкъ, котрый на данôмъ плейзѣ возьмесь за розповсюднюванє друкованого слова, бо тымъ способомъ вôнъ стане розсадникомъ просвѣты и лучности рускихъ робôтникôвъ.

Але може хто зъ охочихъ до того дѣла спытати, а де жь взяти книжочокъ або газетъ, тай чи оплатить ся шкурка за выправу? Книжокъ мо-жь дôстати, бо продае ихъ всѣлякй о. Ив. Арданъ зъ Олифантъ, або наша редакція. Най лишь дôстанемо письмо вôдъ такого чоловѣка, то мы вже справимо его тамъ, де треба, а вôнъ дôстане книжокъ тай нашу „Свободу", кôлько буде хотѣвъ. По при тôмъ, що стане ширителемъ просвѣты, вôнъ може и заробити пару центôвъ, бо дôстане процентъ вôдъ розпроданого.

Такъ, дорогй краяне, намъ треба доконче засмакувати въ читаню, бо въ противнôмъ случаю загинемо марно а хочь и потягнемо довше, то те житє подôбне буде до животины, що въ запертю, въ темнотѣ, крутить ся на всѣ боки, не можучи знайти собѣ выходу на свѣтъ божій.

Хто переможе себе, покине давный звычай нѣчо не читати, а хопить за газету и книжку, побачить въ коротцѣ, що зазнасть такого вдоволеня, якого ще не зазнавъ нѣколи передше. Наука веде до свѣтла и волѣ, а темнона до ярма и неволѣ.

Перша руска церковь въ Ріо Кляро, въ Бразиліи.

ВѢСТИ ЗЪ КАНАДЫ

Зъ Едмонтонъ.

Братя канадійцѣ! Маю до васъ кôлька гадокъ, котрыми хочу подѣлитись зъ вами, щобъ порушити справы, живо доторкаючй нашого житя, особливо ту въ Канадѣ, де насъ доля розкинула по безмежныхъ степахъ та буйныхъ лѣсахъ того нового свѣта и новои вôтчины нашои. Тому, що мы не можемъ всѣ зôйти ся разомъ и поговорити зъ собою, то жь

(Продовженє на другôй сторонѣ.)

ДѢТОЧІЙ ТЕАТРЪ.

Поступъ у нашихъ школахъ есть такъ вже великій, що нашй дѣти могуть легко давати не тяжкй представленя театральнй. Тому я подаю тутъ переробку зъ нѣмецкого на руске однои штучки, котра, по моêй думцѣ, надаесь для дѣточого театру. — П. Т.

Ивась и Маруся.

ОСОБЫ:
Ивась.
Маруся, (молодша якъ Ивась).
Мужикъ.
Вѣдьма.
Дроворубъ.
Его жѣнка.
Голосъ пташины.

Першій образъ.

(Передъ мужицкою хатою.)

Мужикъ, Ивась и Маруся.

Мужикъ.

Такъ, Ивасю, ваша мами вмерла; я не можу васъ за дармо въ моêй хатѣ тримати. Идѣть собѣ геть и глядѣть, а може васъ хто прійме.

Ивась.

Ахъ! не выкидайте насъ такъ безъ серця на улицю; мы не маео прецѣ нашихъ головъ де прихилити.

Мужикъ.

Се мене нѣчо не обходить. Я-жь не есьмь вашимъ своякомъ. Ваша мати и такъ менѣ ще винна за помешкане.

Ивась.

Мала Маруся не може еще далеко ити, тай я еще до роботы за слабый.

Мужикъ.

То мене нѣчо не обходить. Але на дорогу дамъ вамъ кусникъ хлѣба. Працювати навчите ся, якъ вамъ голодъ доскулить.

(Вôнъ иде назадъ въ хату, Маруся плаче.)

Ивась.

Не плачь, Марусю! Ты знаешь, прецѣ намъ мама казали, що мы маемо вуйка въ мѣстѣ, и що до него маемо пôйти по маминôй смерти.

Маруся.

Такъ, я се знаю, Ивасю.

Ивась.

Отже, мы идемо до мѣста. Але куды намъ ити?

Маруся (плачучи).

Такъ, Ивасю, куды намъ ити?

Ивась.

Не плачь, Марусю! Ты знаешь, мужики часто говорили, що мусять ѣхати на ярмарокъ до мѣста черезъ великій лѣсъ.

Маруся.

Такъ, Ивасю, черезъ великій лѣсъ.

Ивась.

Отже, черезъ лѣсъ намъ дорога. А потôмъ прійдемо въ мѣсто.

Маруся.

А потôмъ заразъ въ мѣсто.

Ивась.

А коли зголоднѣемо, то будемъ ѣсти солодкй ягоды. А якъ змучимось, то вôдпочнемо.

Маруся.

Такъ, Ивасю, то вôдпочнемо.

(Вôдходять тримаючи себе за руки.)

Другій образъ.

(Въ лѣсѣ. Наоколо высокй дерева, на сценѣ корчѣ. Въ дали домакъ зъ цукру. Дѣти лежать на передѣ сцены пôдъ деревомъ. Маруся спить.)

Ивась, Маруся, Голосъ пташины, Вѣдьма.

Ивась.

Ко-бъ мы тôлько дорогу знайшли зъ лѣса. Лѣсъ такъ великій, бôльшій, якъ я думавъ. А Маруся змучена, и не може ити дальше.

Маруся (пробуджуесь.)

Ивасю, я голодна.

Ивась.

Чи не маешь вже хлѣба, Марусю?

Маруся.

Я дала птичкамъ, що коло насъ цвѣркотали. Они такожь були голоднй.

Ивась.

То мы попукаемо ягôдъ, Марусю!

Маруся.

Ахъ, Ивасю, я хочу хлѣба.

Ивась.

То правда, ягодами не насытишь ся. Що-жь робити Марусю?

Птичка (цвѣркоче въ глубинѣ сцены.)

Идѣть за мною, идѣть!
За страву вы ся не журѣть!

Ивась.

Чи чуешь пташку, Марусю? Хиба пôйдемъ за нею.

Маруся.

Такъ, Ивасю, мы пôйдемъ за нею.

Ивась.

Чи видишь ты домôкъ Марусю?

Маруся.

Я бачу, Ивасю.

Ивась.

А стѣны его зъ цукру, а вôкна зъ бѣлыхъ кендôвъ.

Маруся.

Такъ, я бачу, Ивасю.

Ивась.

А дахъ зъ самои чеколяды, направду, Марусю.

Маруся.

Такъ, Ивасю, зъ чеколяды.

Ивась.

А диви Марусю! Дверѣ зъ марципану. Я собѣ кавалокъ вôдломлю.

Маруся.

Але-жь бо добре, Ивасю.

Ивась.

Я тутъ маю ножикъ, заразъ мы ту собѣ порадимо.

Маруся.

Але-жь бо то солодке, солодке!

Голосъ зъ хаты.

Гей хто тамъ изъ надвору
Ломить ми дверѣ безъ розбору?

Маруся.

Я бою ся, Ивасю. Хто тамъ въ серединѣ?

Ивась.

Не бôй ся, ѣджь дальше — (голосно). То вѣтеръ, то вѣтеръ, моя дитино!

Голосъ.

Гей хто тамъ изъ надвору
Ломить ми хату безъ розбору?

Ивась.

То вѣтеръ, моя дитино!
(Дверѣ хаты отвираютъ ся. Выходить вѣдьма, згорблена, зъ глубоко всаджеными очима, сильно звисаючимъ носомъ).

Вѣдьма.

Гей дѣточки сюды, сюды!
У мене суть медôвнички,
У мене, якъ цукеръ, меды!

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.
The only little Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.
Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

All comunications should be addressed to:

„Svoboda“
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA“
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

(Продовжене зо стороны першои)

до того послужить намъ наша „Свобода“, котру нашъ народъ такъ дуже любить, и помѣстить тыхъ кôлька словъ правды.

Знаючи свой народъ и любячи его, бо-жь мавъ я нагоду бачити чимало людей, що имъ дôймало те саме що и менѣ, що такъ я якъ и они бажали собѣ того самого щастя, то-жь въ имени бôльшости людей позволю собѣ дати моимъ братямъ до переглянення ту статейку.

Головною точкою выходу най послужить намъ коротка пословиця, котра мѣстить въ собѣ велику науку „Згода будує — незгода руйнує.

Дуже часто можна стрѣчати мѣжь нашимъ народомъ рôжницѣ и непорозумѣня, котрй беруть свôй найперший початокъ зъ незгоды, пôдшептуваной слугою темноты. Та проклята незгода наконла не мало лиха въ старôмъ краю, а и ту затяла свое болюче жало на тôй новôй та широкôй волѣ и дусить чоловѣка, ажь тяжко згадати. Та незгода есть рôжного рода. Въ краю було оно безъ порôвнаня инакше. Тамъ проклятй вороги нападали на гôрко заробление наше сяке-таке майно, а ту ще гôрше, бо розличного рода дурисвѣты беруть ся до нашихъ совѣстей и закаламучують намъ спокôй нашъ, роздираючи насъ до розличного рода вѣръ. А намъ, дорогй братя, не поступати дальше въ незгодѣ, изъ-за вѣръ! Намъ не вôльно сѣяти сѣменъ першои незгоды, котрои плоды ведуть до всего злого. Намъ не дивитись на героѣвъ незгоды и ворожнечи, котрй за юдину лепту хотять насъ купити и держати за дôйну корову для себе, бо мы вже досить облуплені такими подвижниками шляхоцкими зъ старого краю, що серце тремтить на самъ спомипъ. То-жь памятаймо, щобъ знову мы не поховзнулись та не були послѣдными. Если не маемо великихъ своихъ проводирôвъ, не хапаймось на слѣпо чужихъ, а памятаймо на те, що всяка агітація не йде задармо, але....

Насъ ту, въ Канадѣ, не таке велике число, то-жь одиночкомъ намъ не йти, а дорогою згоды, любови и братньои звязи и не дѣлитись на купочки, бо такою дорогою не пôдопремъ свого житя. А коли дурна незгода запануе мѣжь нами, влѣзуть мѣжь насъ вороги и знищать намъ окрушину того добра, яке у насъ ще буде. И де-жь мы тодѣ дѣнемъ ся? На кôмъ обôпремъ ся! Згинемъ якъ та мрака, що не лишить по собѣ слѣду. Не дивѣмъ ся на могучй царства, що поборюють незгоду оружіемъ та струями крови невинныхъ людей, бо мы того не въ силѣ зробити. Мы есьмо ту одною родиною, огородомъ, въ котрôмъ повинниcьмо плекати найкрасшй цвѣты и засадити щепы зъ вкусными овочами, щобъ нашй дѣти не сыпали колись па насъ громôвъ, якъ се ще дѣесь и теперь въ старôмъ краю.

Дивлячись на насъ бôчу, що мѣжь нами розгорѣлась незгода за вѣры та священикôвъ. И такъ: той захвалює духоборцѣвъ, тамтой приглядаесь баптистамъ, той зближаесь до французкихъ лазунтôвъ, иншій мудрагель хоче нагинати нашъ каркъ передъ батюшкою-царемъ и т. д..., а вôдъ сего последнього анѣ суди боже вôдбитись. А зъ тои цѣлои премудрои аґітаціи выходить братна вôйна и образа божа. Хиба-жь не чули сьте, якъ то въ давну давнину бились державы за вѣры, хотячи однй другимъ накинути свôй спосôбъ хвалити Бога? А знаете, що черезъ те зыскали? Рѣки людскои крови, опустошѣне, нужду и темноту. А на щось подôбного заносить ся и теперь въ Канадѣ. Та наука Христа, що мае злучити насъ ланцомъ любови въ одну велику родину, та наука въ устахъ препоганыхъ агентôвъ, кинена мѣжь нашъ народъ, стае костею незгоды. И пытаюсь я въ добрыхъ людей: хто давъ вамъ право впыхати въ спокôйныхъ людей, що именно молитва занесена передъ Бога на вашъ спосôбъ, есть приятною Сотворителеви? Чому, вы, чортовй душѣ, вы платнй и неплатнй дурнй агенты, чому вы баламутите нашъ народъ и впыхаете въ него, мовъ хоробу, що именно ваша релігія добра? Чи маете вы на те право, та чи обчислили вы поганй наслѣдки вашои чортовскои роботы? Яке вамъ дѣло до нашои совѣсти, котра именно мае нагинатись до вашихъ агентскихъ релігійныхъ поглядôвъ, и почитати Бога пôсля вашои рецепты? Чи вы свято пересвѣдченй, що робите добре дѣло? А оно добре, если вы тымъ способомъ сѣете сѣмена незгоды, вôдбераете непотрѣбно народови спокôй совѣсти и заставляете его призабувати и на иншй справы, живо доторкаючй его щоденного житя? Чи то по евангельскôй любови пôдôймати брата на брата а лишь для прихоты вашого я, вашои выгоды, вашихъ зыскôвъ? Але и вамъ настане конець, бо те, що вы нынѣ засѣете, впаде на головы вашй проклономъ розбуреного народу. Наука Христа не потребуе такихъ препоганыхъ агентôвъ, бо она сама говорить своею святостю до сердець людскихъ. Мы, ту въ Канадѣ, на вôльнôй земли, мы ту не потребуемо жадныхъ непрошеныхъ опѣкунôвъ якои небудь вѣры, а навѣть хочь бы они були православными попами, якъ Грушка, котрого народъ выкинувъ въ Сполуч. Державахъ, а мы, якъ вôльнй люде, злученй въ одну родину, выберемо собѣ проводника духовного такого, котрый бы намъ ставъ помôчнымъ у всѣхъ нашихъ справахъ, а не проповѣдавъ Христа за грошѣ російского синоду.

Щасть вамъ братя доброи волѣ,
Богъ най силу вамъ подасть!
Пôдôймѣть згоду на волѣ,
Бо такъ каже вышна власть!

Разомъ руки си подаймо
И якъ братя ся любѣмъ
На роздоры не зважаймо
И за ними не идѣмъ!

Станьте, браты, разомъ въ ряды,
Впередъ житя ся дивѣть,
И за себе оглядайтесь
Якій остае ся слѣдъ!

М. Г.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Шляхоцка господарка въ Галичинѣ.

На д. 20. лютого скликано галицкій краевый соймъ. Е чутка, що сей соймъ буде радити довшій часъ. Для нашого селянства ся чутка мае таке значѣне, якъ заповѣдь довшои посухи на веснѣ або довшои слоты въ жнива. Коли паны будуть мати нагоду довше радити, то се значить, що будуть могли ухвалити бôльше тягарôвъ на хлопôвъ, бôльше драчь, бôльше утиску. Вже теперь, роздивляючись самй тôлько справозданя выготовленй выдѣломъ краевымъ, мы можемо знати, якй будуть тй ухвалы. Але й независимо вôдъ справъ оброблѣныхъ выдѣломъ краевымъ понависали деякй такй справы, котрй грозять высыпати ся тяжкою зливою на головы и плечѣ и безъ того вже придавленого та до крайности зубожѣлого робучого люду въ Галичинѣ.

Перша и найважнѣйша зъ тыхъ справъ, се трѣвога въ Галицкôй Касѣ Ощадности у Львовѣ. Гал. Каса ощадности вважала ся доси институціею дуже богатою и певною. Она не давно побудувала собѣ власный пышный дôмъ коштомъ мало що не 1 міліона злр., дала 200.000 на будову мѣского промыслового музея у Львовѣ и щедрою рукою сыпала датки на всякй польскй патріотичнй институціи. Ажь ось наразъ зъ початкомъ року почали ширити ся вѣсти, що станъ касы е захитаный, що Каса подавала великй позички людямъ, вôдъ котрыхъ ихъ не можна стягнути и вкôнци, що въ Касѣ не все вело ся въ порядку. Говорили що оденъ урядникъ вложивши 6 злр. на шѣсть книжочокъ, на кожду по одному риньскому, дописавъ у книжочкахъ и такожь у книгахъ, котрй самъ провадивъ, до кождои единки по три зера и за кôлька день вынявъ на тй книжочки зъ Касы 6000 злр. Коли зачавъ гуляти и марнувати тй грошѣ, справа выдала ся, урядъ Касы потягнувъ его до вôдвѣчальности, а вôнъ мавъ на се сказати: „Що-жъ, иншй черпають зъ Касы не такй сумы, то чому-жь и я не мавъ умочити пальцѣвъ?“. И замѣсть вôддати справу до прокураторіи, урядъ Касы давъ ему ще 1000 злр. вôдчѣпного и нагнавъ его геть, а вôнъ кривдуючи собѣ почавъ розпускати вѣсти про господарку въ Касѣ.

Тй вѣсти справили переполохъ. До Касы ощадности складали свои грошѣ тысячѣ найбѣднѣйшого народа, робôтникôвъ, ремесникôвъ, селянъ и мѣщанъ, але такожь и маетнй люде. Перша кинула ся бѣднота выймаючи свои вкладки. Почавъ ся нечуваный натовпъ до бюръ касы. Урядники працювали вôдъ рана до пôзнои ночи, млѣли зъ утомы, выплачували всѣмъ, думаючи, що народъ успокоить ся, але чимъ бôльше выплачували, тымъ бôльше тисъ ся народъ. Д. 28. сѣчня выплачено въ однôмъ днѣ майже пôвъ міліона риньскихъ. А переполохъ не втихавъ. Тодѣ директоръ панъ Зіма удавъ ся до намѣстника, выяснивъ ему станъ Касы и просивъ помочи. Намѣстникъ въ порозумѣню зъ маршалкомъ краевымъ зложивъ комітетъ ратунковый зъ урядникôвъ и директорôвъ иншихъ банкôвъ, а сей роздививши ся троха докладнѣйше въ станѣ Касы заразъ постановивъ усунути вôдъ урядованя директора Зіму, головного касіера и ще декого зъ найвысшихъ урядникôвъ Касы. Намѣстникъ и президентъ мѣста Львова Малаховскій (що бувъ синдикомъ, т. е. правнымъ дорадникомъ Касы) выдали вôдозвы до людности, стараючи ся успокоити переляканыхъ и запевняючи, що станъ Касы е такій, що нѣхто изъ вкладчикôвъ не понесе нѣякои страты. Але рôвночасно оденъ изъ „ратунковцѣвъ“, директоръ банку краевого др. Зґурскій въ розмовѣ зъ газетярями выявивъ у-перве троха докладнѣйше станъ Касы. Показало ся. що станъ усѣхъ фондôвъ Касы выносить кругло 30 міліонôвъ, зъ чого 14 міліонôвъ изъ вкладокъ, а 16 міліонôвъ судовыхъ депозитôвъ. Изъ тыхъ грошей розпозичено 8 міліонôвъ на векслѣ, а 22 міліоны на гіпотеки (пôдъ заставъ ґрунтôвъ, домôвъ и т. п.) Резервовый фондъ, котрый повиненъ бути завсѣгды на поготовѣ для выплатъ, выносивъ 4 міліоны. Вже тутъ показало ся надужите, бо пôсля приписôвъ закона Каса не смѣла зичити на векслѣ бôльше, якъ выносивъ ей резервовый фондъ, а тымчасомъ она мала на вексляхъ у двое бôльше. Роздививши на борзѣ тй векслѣ комісія побачила, 1) що позички на векслѣ, въ супеперечности до всякихъ приписôвъ, дававъ директоръ Зіма самъ оденъ, не радячи ся нѣскимъ и не пытаючи нѣкого; 2) що двомъ фірмамъ нафтовымъ, Щепановскому и Вольскому та Одживольскому вôнъ вызичивъ мало не 5 міліонôвъ; 3) що крôмъ того ще и иншй векслѣ що найменше на пôвміліона не представляють майже нѣякои ва[ртости]. Такимъ способомъ Зґурскій вôдъ разу потвердивъ навѣть зъ верхомъ правдивôсть усѣхъ звѣстокъ про непорядки и великй страты въ Касѣ ощадности и с... мѣсяць успокоеня выкликавъ ще бôльшій переполохъ. Коли доси до касы тисла ся тôлько бѣднота, теперь багачѣ и капиталісты, що мали грошѣ зложенй въ Касѣ почали выповѣдати свои вкладки. Правда, такй бôльшй сумы не такъ легко выймити зъ Касы, якъ дрôбнй, ихъ треба выповѣдати на мѣсяць або и на два мѣсяцѣ, але ихъ невыплата грозить Касѣ цѣлковитою руиною. Отожь доси выплатила Каса дрôбныхъ вкладокъ уже звышь 4 міліонôвъ и на се зъ тяжкою бѣдою ей выстарчило грошей; за кôлька тыжднѣвъ ся чекае выплата ще 4 міліонôвъ тыхъ великихъ вкладокъ, значить, властивый клопотъ ажь теперь розпôчнеть ся.

Подивѣмъ ся жь теперь, що зроблено або що думае ся зробити для забеспеченя тыхъ величезныхъ стратъ, якй правдоподôбно понесе Каса ощадности; страты и оцѣнювано зъ разу на ..., потомъ на 4, 5, 6, а теперь уже на 7 міліонôвъ, бо крôмъ векслѣвъ правдоподôбно будуть ще страты и въ гіпотечнôмъ вôддѣлѣ.

Мы вже згадали, що намѣстникъ и президентъ Львова попередъ усего трѣбували зацитькати переляканую людность, але дякуючи щирости д-ра Зґурского се имъ не вдало ся и по урядовыхъ плякатахъ стискъ у касы кôлька день бувъ ще бôльшій, такъ, що прійшло ся при помочи поліціи вôдпихати людей вôдъ брамъ касы. Першій голосъ, що справдѣ вспокоивъ троха заляканыхъ, то було оповѣщеня президента суду Тхоржѣвского, що судовй депозиты не будуть выймати ся зъ касы, бо имъ не грозить жадна небеспека. А що тыхъ депозитôвъ, якъ знаемо, въ касѣ 16 міліонôвъ, то касѣ лишено бôльшу половину вложеного капиталу, хоча, розумѣеть ся, президентъ Тхоржѣвскій даючи таке запевнене, принявъ на себе такожь вôдвѣчальность за цѣлость тыхъ депозитôвъ.

Другій крокъ до вспокоеня вкладчикôвъ зробили

Маруся (ховае ся за Ивася.)
Якъ я бою ся, Ивасю!

Ивась.
Не бôй ся, Марусю! — (до вѣдьмы.) Мы бѣднй дѣти, заблудилисьмо въ лѣсѣ, а длятого, що мы поголоднѣли, зъѣлисьмо трохи зъ вашихъ дверей. Не будьте на насъ недобрй и не робѣть намъ нѣчого злого.

Вѣдьма.
О нѣ! Я вамъ не зроблю нѣчо злого,
Бо милй вы, хочь вбранй убого,
Я вамъ, дѣточки, постѣль мягкую
На любый сонъ, мои, зготую.

Ивась.
Чи чуешь, Марусю? Постѣль намъ постелить. Се-жь не зле!

Маруся.
Се якъ разъ для насъ теперь.

Вѣдьма.
Ходѣть лишь въ хату, мои дѣти!
(Дѣти входять въ хату.)
Заслона спадае.

Третій образъ.

(Сцена, якъ перше. На боцѣ, дальше вôдъ хаты, стоить курникъ, въ нѣмъ Ивась; напротивъ курника видно пѣчь велику.)
Вѣдьма, Маруся, Ивась, Голосъ пташины.

Вѣдьма (зъ порога хаты кличе.)
Встань же лѣнива дѣвко.

Маруся (выходить, зъ коновкою въ руцѣ.)
Якъ я солодко спала!

Вѣдьма.
До роботы сейчасъ берись!
Изъ студнѣ воды принеси
И пѣчь сейчасъ ми розтопи!

Маруся (дрожачи.)
Я-жь спѣшусь; яка-жь опа зла!
Но, стôй! десь мого Ивася нема!
(Вѣдьма штильгукае до печи. Маруся иде, въ тôмъ кличе.)

Ивась.
Обернись, Марусю! Видишь, що опа зо мною зробила!

Маруся (перестрашена.)
Що-жь ты робишь въ курнику?

Ивась.
Якъ я спавъ, взяла мене погана баба и въ курникъ засадила. Марусю! я думаю, та баба есть вѣдьмою.

Маруся.
Вѣдьмою?
Цѣлкомъ певно; я прошу тебе, роби такъ, щобъ бувъ вôльный.

Вѣдьма (приходить.)
Ай ты погане створѣне!
Заразъ рушай ми до криницѣ,
Пе ладь ту жаднй вечерницѣ!

Маруся.
Я иду вже — але длячого вы Ивася замкнули?

Вѣдьма.
Гі! Гі! Въ тôмъ нема нѣчо злого!
Вôнъ мае досыть мяса смачного.

Маруся (кричить.)
Що? Ты хочешь Ивася зôсмажити? То ты ѣсь дѣти?

Вѣдьма.
И якъ радо! У нихъ мясо мягеньке.
На се жь я хатку сю збудувала,
Щобъ дѣти малій смачно ласували.

Маруся.
Ахъ! але Ивасеви дайте жити! Я буду вамъ за служку, и буду все робити, що тôлько схочете.

Вѣдьма.
Ты дитина малая,
А въ мене робота тяжкая!

Маруся.
Я зъ кождымъ днемъ росту и сильнѣю, я воду буду носити, и дровъ врубаю, и все буду робити.

Вѣдьма
Я вже буду знати,
Що зъ Ивасемъ дѣлати!
Но ты иди,
Изъ жерела воды возьми!
(Маруся иде зъ коновкою.)

Вѣдьма (штильгукаючи до печи.)
Гі! Гі! Якъ она вѣрить,
Поки бѣдна не змѣрить!
Ивася завтра — Марусю днесь
Зъѣмъ я — най мясо ихъ лишь спечесь!
(зникае за печею, Маруся входить зъ водою.

Маруся.
Вже не можу дальше вести, така тяжка коновка. Але мушу, бо тымъ тôлько вратую Ивася.

Ивась.
Марусю! А ходи но сюда!

Маруся.
Веселый будь, Ивасю! Ты будешь знову вôльный. Вѣдьма менѣ обѣцяла се, коли буду добре працювати.

Ивась.
Опа тебе одурила. Я слухавъ. Она тебе спече нынѣ, а мене завтра.

Маруся.
Я мушу спробовати, чи припадкомъ я не отворю курника. А потôмъ пôдемо мы скоро въ лѣсъ, и вѣдьма насъ не здогонить.

Вѣдьма (приходить.)
Що ты хочешь? Его увôльнити?
А фіга! Вôнъ мусить тамки стремѣти!

Вѣдьма.
Я васъ не пущу! Вы пѣжнй, дрôбнй,
Зъ васъ будуть для мене куски смачній!

Маруся (вѣдьма тягне ей.)
Де ты мене тягнешь! Я сама пôду.

Вѣдьма.
Я хлѣбъ въ печи спекла собѣ.
Тре ба-бъ, гадаю, глянути тобѣ!
(Тягне Марусю до печи.)

Пташина (зъ глубины сцены.)
О! бережись, бережись!
Вôдъ печи зъ далека держись!

Вѣдьма (отворае дверцята.)
Ай! ай! хлѣбець,
Тягни его, нѣмъ геть пôйде въ нѣвець!

Маруся.
Я мала дѣвчинка, и я ще сего не потрафлю, хиба вы менѣ покажете.

Вѣдьма.
Якъ ты така дурна,
То мушу тягнути сама!
(Она лѣзе въ пѣчь. Маруся пхае ей, вôдтакъ замыкае дверцѣ.)

Вѣдьма (зъ печи.)
Отвори сейчасъ
Ты пѣчь на мôй розказъ!

Маруся.
Коли я отворю, то ты мене заразъ спечешь.

Ивась.
О! лихо! теперь она спече Марусю въ печи
— Моя бѣдна мала Марусю!

Вѣдьма.
Вже духъ мôй запирае,
То-жь вôдчини ми, бо сконаю.

Маруся.
Я тебе не выпущу. Сиди вже лѣпше въ печи.

Ивась.
Теперь мене она зъѣсть, коли Маруся вже нежива. — Марусю! Марусю!

Вѣдьма (слабо.)
Я богато дѣтей пожерла,
А теперь и на мене прійшла черга — гі! гі!

Маруся.
Теперь ты смажишь ся.

Вѣдьма.
Гу! гу!

нафтярѣ Вольскій и Одживодьскій. Они нотаріяльно ôддали зарядови Касы всѣ свои копальнѣ, фабрики и маєтности на покрытє довгу не только своєго, але и п. Щепановского. Они оцѣнили тѣ добра на больше якъ на 10 міліоновъ и оголосили, що самѣ копальнѣ нафты несуть рôчно 1 міліонъ доходу. Але по близшôмъ розглядѣ справа не представляє ся такъ гладко. Показало ся, що деякѣ зъ тыхъ копалень не є выключна власнôсть самыхъ пановъ Вольского и Одживодьского, на иншихъ є вже давнѣйшѣ и то великѣ довги, а зарядъ ихъ є такій коштовный, що вызначеный Касою адміністраторъ заразъ въ першихъ дняхъ зажадавъ вôдъ Касы на дальше веденє копалень 200.000 зр., котрыхъ єму вычерпана Каса не могла дати. Се все значить, що коли Каса буде мусѣла теперь продати всѣ тѣ маєтки, то достане за нихъ не 10 и певно не 5 міліоновъ, а хиба 1—2, тай то ще хто знає. Бо нафтовый интересъ, то быстрый кôнь: теперь є, а за хвилю нема.

Се все зрозумѣли добре нашѣ краєвѣ верховоды и почали крутити ся шукаючи якихъ иншихъ фондôвъ, щобы заткати ту величезну дѣру, яку зробила господарка Касы ощадности въ фінансовôмъ станѣ и въ кредитѣ цѣлого краю. Заразъ въ першôй хвили пополоху заговорили въ газетахъ, особливо прихильники и товаришѣ тыхъ, про доси такъ гарно ссали Касу ощадности, про конечнôсть „ukrajowienia" Касы. Переймити на край! Що покрала и прогайнувала жмѣнка спекулянтôвъ та несумлѣнныхъ завѣдателѣвъ, то має покрыти край, то заплати ты, голый, голодный и обдертый хлопе, ты зруйнованый мѣщанине, ремѣснику, крамарю та заробнику! Отсе вся фінансова мудрôсть нашихъ панôвъ-верховодôвъ! Зъ намѣстництва заповѣли вже, що на ратунокъ Касы буде выдано 7 міліонôвъ изъ пропінаційного фонду, такъ якъ бы сей фондъ бувъ приватна власнôсть пана Пінінського. Та здаеть ся, що зъ Вѣдня дано до пôзнаня тымъ панамъ, що такъ оно легко не йде и що безъ дозволу сойму краєвыми грôшми не можна затыкати дѣръ, зробленыхъ панами Зімами. Щепановскими и ихъ компанією. И отъ почало ся ѣжджене до Вѣдня намѣстника й маршалка, скликано соймъ и на соймѣ попередъ усего має бути обговорена справа „санаціи" (уздоровленя) Касы ощадности краєвыми грошми. Розумѣеть ся, що маючи величезну бôльшôсть у соймѣ паны ухвалять собѣ, що имъ захоче ся, а хлопы будуть мусѣли мовчати и платити и дальше, доки або не зôйдуть зовсѣмъ на жебракôвъ, такъ що не буде вôдки платити, або не прійдуть до розуму. Ну, але до сего далеко (то є, до розуму, не до жебрацтва!), то про те нема що и говорити. А скажемо тôлько въ додатку, що про яку небудь вôдвѣчальнôсть чи то маєткову чи судову пана Зімы и иншихъ директорôвъ, що такъ гарно господарували маєткомъ найбѣднѣйшихъ людей, доси нѣхто и не заикнувъ ся. Противно, передъ кôлькома днями скликано у Львовѣ зôбранє, де кôлька адвокатôвъ и мѣщанъ (мабуть такихъ, що также брали зъ Касы грошѣ на пустѣ векслѣ) страшенно величали п. Зіму за єго заслуги и ухвалили єму найповнѣйше довѣрє и жаданє, щобъ вôнъ якъ найшвидше знову вернувъ до своєго урядованя.

Ось вамъ шляхоцка господарка въ Галичинѣ.

(Зъ „Гр. Голосу.")

НОВИНКИ.

Де найбôльше часописей!

Найбольше газетъ выходить теперь въ Японіи, котра пôдъ тымъ взглядомъ перевысшає всѣ державы на свѣтѣ, а затѣмъ и европейскѣ. Въ самôмъ Токіо (столицѣ) выходить 20 щоденныхъ часописей політичныхъ и 118 періодичныхъ. Щоденнѣ газеты вôдбивають въ 4 міліоны примѣрникахъ, а періодичнѣ въ 250 тысячь найбогатшѣ. Крôмъ політичныхъ часописей есть въ Японіи чимало письмъ літературныхъ, наукoвыхъ, фільозофічныхъ, историчныхъ и т. д. Зъ наукoвыхъ часописей єсть найбôльше такихъ, въ котрыхъ пише ся про теольоґію. Крôмъ того въ Японіи выходить чимало журналôвъ, присвяченыхъ жѣночому пытаню и модѣ.

Судьба галицкихъ еміґрантôвъ.

Дашиньскій, посолъ до австрійскои державнои рады одержавъ зъ Гонолюлю письмо, въ котрôмъ въ простыхъ, але яркихъ словахъ змальована нужда галицкихъ еміґрантôвъ. Листъ той вручивъ посолъ міністрови заграничныхъ справъ гр. Голуховскому, котрый звучить такъ: „Мы, 43 робôтники, майже всѣ зъ Галичины, просимо васъ, щобысьте були ласкавѣ ратувати насъ зъ нашои нужды. Не можемо вамъ богато писати, бо всѣ знаходимо ся въ арештѣ. Отже лишь тôлько: агенты зъ Бременъ, въ Нѣмеччинѣ, продали насъ на три роки до австрійского конзуля до Гонолюлю, а позаякъ мы не хочемо рѣшити ся такъ тяжко и майже даромъ працювати, замкнули насъ на розказъ пана конзуля и обѣцюють лишити насъ ту такъ довго, доки не вернемо на плянтаціи, де намъ не лишь не платять тôлько за роботу, щобысьмо могли ся бодай наѣсти, але въ додатку привязують насъ до коней и бьють батогомъ; собаками насъ гонять, щобъ насъ кусали и бьють майже щоденно. Але, если насъ не выратуете, то волимо на все лишитись въ арештѣ, а не вернемо до плянтацій. Въ имени всѣхъ нещасливыхъ робôтникôвъ и арештантôвъ засылаемо поздоровленє." — Ось вамъ доля робôтникôвъ на гавайскихъ островахъ, котрѣ належать вже до Сполученыхъ Державъ!

— Число монополѣвъ зростає безустанно. Въ послѣдныхъ часахъ утворивъ ся монополь цеглячый, монополь сѣдалъ (на байсиклѣ) и монополь готелевый. Такъ само найбôльшѣ дистилярнѣ горѣвки въ Кентоки злучили ся въ „трустъ" зъ капиталомъ 32 міл. дол.

— Стверджено, що въ 1898 р. загинуло на морю загаломъ 1516 кораблѣвъ и то 1154 плахтярокъ, а 362 пароходôвъ. Помѣжь плахтярками було 69 нѣмецкихъ а помѣжь пароходами 26 нѣмецкихъ. Крôмъ тыхъ затопленыхъ выказують 5803 ушкодженыхъ кораблѣвъ, а мѣжь тыми єсть 406 нѣмецкихъ. Кôлько то жертвъ въ людяхъ а стратъ въ майнахъ поглотило море!

Бунты въ Италіи.

Зъ нещасливои Италіи знову доходять вѣсти про голодовѣ розрухи сѣльскихъ поденныхъ робôтникôвъ и загоновыхъ селянъ и про масовѣ ихъ арештованя. Давленый народъ домагаєся усильно знесеня податкôвъ вôдъ муки, тымъ бôльше, що єму се обѣцювано. Минувшого року були тамъ подôбнѣ бунты, за котрѣ богато людей арештовано и помордовано, та помимо тыхъ брутальныхъ средствъ не здавлено бунту, вôнъ выбухає на ново зъ подвоєною силою, а народъ домагаєсь грунтовыхъ реформъ. — Давно то вже звѣстно про нужду сѣльского населеня въ Италіи, де ледви три и пôвъ міліона людей знаходить лихій заробокъ въ промыслѣ и гандлю. Звѣстна тамъ єсть капиталістична система чиншова на роли, замѣнюванє давнѣйшои управнои ролѣ на пустарѣ и польованя, страшнѣ секвестраціи хлопскихъ грунтôвъ за залеглѣ податки, рôльна лихва и пужденнѣ вôдносины житєвѣ загалу сѣльского населеня. — Точнѣсѣнько якъ въ Галичинѣ!

Злодѣйскій Сезонъ

Теперь зима то-жь усѣ волоцюги зимують по мѣстахъ и нема майже ночи, пôдъ ослоною котрои не вломились бы они до якого складу товарôвъ або приватного мешканя. Дня 8. марта чотирохъ нôчныхъ пташкôвъ вломилось до желѣзничои стаціи въ Peckville, Pa., але алярмуючій прирядъ збудивъ агента въ єго помешканю, котрый зъ полісменами обступили нôчныхъ гостей и почалась мѣжь ними стрѣлянина. Трехъ волоцюгъ пострѣляныхъ утѣкло, а одень лишивсь не можучи задля пострѣлу въ плече втѣкати. Єго вôдвезли до шпиталя въ Скрентонъ, де зôзнавъ, що походить зъ Шамокінъ. То правда, що въ околици Шамокінъ єсть шайка злодюгôвъ, котрѣ роблять пôчнѣ облавы на людскѣ домы.

— Генералъ Брукъ, що єсть теперь на Кубѣ генераломъ амер. войска, повѣдомивъ Гомеза, генерала кубаньскихъ войскъ, що 3 міліоны дол. выплатить Кубанцямъ, що затягнулись пôдчасъ войны до войска, щобъ они зложили оружє и могли повернути до своихъ занять.

Промысловôсть американьскихъ купцѣвъ.

Недавно помершій, знаменитый, американьскій акторъ, Едвинъ Бузъ, выбиравъ ся одного дня на пробу, коли дверѣ єго комнаты вôдчинились и увôйшовъ якійсь по чударному убраный панокъ. Представивъ ся вôнъ репрезентантомъ великого, акційного магазину зъ убранями пôдъ фірмою Безамбісъ, що числить теперь въ своимъ складѣ понадъ 50 тысячь загортокъ. Коли Бузъ вôдповѣвъ, що не потребує жаднои загортки, репрезентантъ вôдповѣвъ: „Я не хочу продавати вамъ пѣчо, але приходжу зъ пропозиціею, щобъ вы приступили до нашого интересу." — „Я-жь артистъ, а не купецъ!" — вôдповѣвъ Бузъ. —„Про те я знаю дуже добре, бо вчера бувъ я на вашôмъ представленю, де прійшла менѣ гарна гадка, що вы могли-бъ намъ вôддати велику прислугу, за котру мы бы васъ вынадгородили." — „Якимъ способомъ можу вамъ бути пожиточнымъ? — поспытавъ акторъ. — „Понеже въ гандлю грає велику ролю реклама, а затѣмъ, чи не схотѣлибысьте граючи пр. „Гамлета", въ першôмъ актѣ при словахъ: „лишь не той понурый плащь, добра мамо, але звычайну одежу возьму на себе', рôвночасно додати „котрый купивъ я въ магазинѣ Безамбісъ за 24 доляры." Або въ „Отелльо" можна бы всадити таке реченє: „Десдемоно, де твоя хустина куплена у Безамбісôвъ?" — „Вамъ дали-бъ мы 100 долярôвъ що вечера, а для насъ принесло бы се великій хосенъ якъ найлѣпша рекляма. — Розумѣєсь, що старый акторъ выкинувъ за дверѣ влѣзливця, а той чудувавъ ся и не мôгъ собѣ пояснити, якъ можна було вôдкинути 100 долярôвъ що вечера и не сказати кôлька словъ въ користь фірмы.

— Россійскій царь, що запрошує иншѣ державы на зъѣздъ, щобъ завести на земли вѣчный супокôй, въ тôмъ самôмъ часѣ допче права люду въ своѣй власнôй державѣ и вôдбирає финамъ самоуправу, запоручену имъ ще 1809 року, коли Финляндію забрала Россія. Той замахъ россійского правительства выкликавъ загальне обуренє въ Швеціи, бо въ Финляндіи крôмъ 2 міліонôвъ Финôвъ мешкає до 350 тысячь Шведôвъ.

Кара смерти знесена.

Въ стейтѣ Ню Йоркъ знесено вже кару смерти, а замѣнено єи дожизненною вязницею. Право се приняла стейтова палата посолôвъ 58 голосами противъ 56 дня 7. марта. Рôвно-жь въ сенатѣ принято законъ, що въ стейтѣ Ню Йоркъ не вôльно продавати иншого пива, котрого-бъ не выробляли зъ хмелю, солоду и воды, безъ жадныхъ додаткôвъ.

— Маєшь дѣти? Чому-жь незапишете ихъ до „Союза?" Коштує лишь 25 центôвъ на мѣсяцъ, а дѣти умирають дуже часто, частѣйше якъ старшѣ.

Маруся (бѣжить до Ивася.)

Ивасю! Ивасю! Вѣдьма пече ся вже въ печи.

Ивась.

Що, що Марусю? Она вже пече ся?

Маруся.

А не инакше! Въ печи палавъ великій огонь. И она казала менѣ заглянути до печи, чи вже хлѣбъ спѣкъ ся.

Ивась.

Она хотѣла спечи тебе разомъ зъ хлѣбомъ, Марусю!

Маруся.

Я се розумѣла. Бо пташокъ менѣ спѣвавъ:
О! бережись, бережись
Вôдъ печи зъ далека держись!

Ивась.

Я чувъ пташину.

Маруся.

Тогды я сказала вѣдьмѣ: Я мала дѣвчинка, я не розумѣюсь на печивѣ. Ты мусишь сама заглянути, а по тôмъ и я полѣзу въ пѣчь. Она забормотала и полѣзла въ пѣчь. Я замкнула дверцѣ, и она спалила ся.

Ивась.

И она спалила ся! О ты розумна Марусю!

Маруся.

А теперь я тебе увôльню зъ неволѣ.

(Вôдсуває засуву, дверѣ отвирають ся.)

Ивась (выскакуючи.)

Мы теперь вôльнѣ! Теперь мы наѣмо ся, и возьмемо собѣ марципану на дорогу.

(Идуть въ хату. Зъ хвилю выходять.)

Пташки спѣвають:

Перлы, дорогє камѣнє
За ваше добре сумлѣнє.

(Мали перли спадають зъ даху. Маруся збирає.)

Ивась.

То за хлѣба окрушины, котрѣ ты имъ дала. Теперь мы богатѣ. Ходи, Марусю, зъ сего лѣса мы мусимо якось выйти.

(Вôдходить.)

(Заслона спадає.)

Четвертый образъ.

Мѣсто. Вечеръ. Передъ малымъ, старымъ, ледви тримаючимъ ся домикомъ сидить дроворубъ. Єго жѣнка стоить при дверехъ дому. Пôзнѣйше приходять Ивась и Маруся.

Жѣнка.

По цѣлодневнôй праци милый для тебе буде теперь супочинокъ.

Дроворубъ.

Цѣлкомъ певно. Я теперь бѣдный, але задоволеный, и жадному богачеви не завидую.

Жѣнка.

Недовго намъ нашь дôмъ завалить ся.

Дроворубъ.

То пошукаємо собѣ де инде помешканя.

Жѣнка.

Коли-бъ мы мали дѣти, то були бысьмо дуже задоволенѣ. Але, але моя зупа переварить ся.

(Входить въ хату.)

Дроворубъ.

Такъ, дѣти мати! Заразъ и хата була бы веселына (Ивась и Маруся входять.) А звôдки дѣточки Богъ провадить?

Маруся.

Зъ лѣса.

Ивась.

И зъ села, що тамъ за лѣсомъ.

Дроворубъ.

А куда идете?

Маруся.

Недалеко. Десь тутъ мешкає нешь вуйко.

Ивась.

Вôнъ называє ся Грицъ Пôдгорбочный, и єсть братомъ нашои мамы, що недавно умерла. Чи не знаете, де нашъ вуйско мешкає?

Дроворубъ (встаючи)

Чи я не знаю? Та-жь се я самъ! А моя сестра кажете, умерла? — О Боже! — И вы єи дѣти? Якъ я тѣшу ся! (кличе) Жѣнко, гей, стара, а выйди но!

Жѣнка (выходить)

Що такого? Що тобѣ? Робишь такѣ крики!

Дроворубъ.

Отъ маєшь тутъ дѣточокъ моеи, на жаль, покôйнои сестры!

Жѣнка.

Ходѣть же дѣточки въ хату! Сядьте собѣ коло стола, бо вы певно змучились и зголоднѣли.

Маруся.

Мы вамъ ще-що принесли.

(Показує подолокъ зъ перлами.)

Жѣнка (счудована.)

Гляди-но ты (обертаючись до чоловѣка), тажь се самѣ перлы и дорогє камѣнє! Дѣти, звôдки вы се взяли?

Маруся.

Ихъ дали намъ пташки за те, що мы ихъ кормили окрушинами.

Дроворубъ.

За нихъ побудуемо собѣ великій, красный дôмъ!

Жѣнка.

А дѣти у насъ на все зôстануть.

Дроворубъ.

И навчимо ихъ всего доброго.

Жѣнка.

Конець нашôй нуждѣ, конець!

Ивась и Маруся.

И поганôй вѣдьмѣ конець!

Пробуджене руского робôтника.

Ахъ, я за довго спавъ!
Много вже разôвъ сонце земля окружила,
Людей вже богато покрыла могила,
Дѣтей тысячôвъ тысячь люде зродили
За той часъ, якъ до сну мене уложили.
И я спавъ, и я спавъ!

Та не сномъ я спавъ, що спить ся у ночи,
О нѣ! Во мои свѣта не видѣли очи!
И я спавъ, мовь той у гробѣ зарытый
Безъ чутя, памяти, силъ, рôвно, якъ убитый.
И я спавъ, и я спавъ!

Та що то вже казати! Мовь бы въ казаматы,
Въ майны замкнули мене вугля копати.
И я копавъ вугля, чорнй діяменты,
Моихъ босôвъ силы крѣпкй фундаменты.
И я спавъ, и я спавъ!

И прерôжный варивъ я цукеръ у цукровни,
И капелюхи для панôвъ ладивъ въ калаповни,
И дроты тягнувъ, и цвяки бивъ въ дротовни,
И руки свои малювавъ въ карпетовни.
И я спавъ, и я спавъ!

Хочь на мене, гей, не орлы сизй, а якъ градъ густый
Каменѣ падали,
Хочь за мною кричали-пищали,
Мене гунґаромъ пôдлымъ-препôдлымъ звали, прозывали,

Хочь на мене кулями стрѣляли,
Братôвъ моихъ трафляли,
Ихъ до смерти приводжали,

Хочь зъ нужды мои браты умирали,
Дѣтокъ своихъ, якъ перепѣлокъ, дрôбныхъ
На божу волю и людску лишали,

Хочь жиды поганй, салюністы зъ мене житя мали,
Домы собѣ, пышнй палаты ставляли,
Мене, и мою гôрку недолю на смѣхъ выставляли,

Хочь скваеры-лоеры за пусто-дурно грошѣ брали,
Мене якъ собаку мали,
По кортахъ, судахъ всѣлякихъ
За мою дурноту, и для моеи науки
Собѣ платити казали....

И я спавъ, и я спавъ!
Но часъ слушный наставъ!
И я здвигнутись мушу и пôти швидко
Тамъ, де щасте ясне, свѣтъ хорошій видко.
Ой мушу здвигнутись, бо свѣтла богато
Сыпле ся, тисне ся, иде у мою хату.

Я здвигнутись мушу, серце вôдновити
И вôльнымъ чоловѣкомъ на свѣтѣ зажити!
Покинути сонъ давный, тяжкій, душевный
И въ свѣтъ вôльный, новый крокъ зробити певный.

Въ той вôльный свѣтъ, де думки бють ся зъ думками,
Въ той свѣтъ, де людъ въ борбѣ змагаесь зъ катами,
Въ той свѣтъ новый, що лишь зъ далека яснѣе,
Тамъ! — де серце къ серцю бе ся и радѣе.

Я тамъ пôйду спѣшно, тай у своимъ походѣ
Не спинюсь. Но якъ бы въ вôйсковôмъ ходѣ
Въ рядѣ я збитôмъ пôйду здобути сонце,
Що лучами свѣтлѣ бе въ мое вôконце.

Сверщокъ.

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!
Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды пануе брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!
Ив. Франко.